

Správy

Záverečná konferencia projektu o indikátoroch kvality európskeho pedagogického výskumu

V kooperácii viacerých krajín sa rozvíjal trojročný projekt nazvaný Indikátory európskeho pedagogického výskumu (European Educational Research Quality Indicators – EERQI). Jeho cieľom bolo vypracovať sústavu zásadne nových indikátorov a na ne sa viažucich metód, ktoré, sa použijú na hodnotenie kvality výskumných štúdií – a prostredníctvom nich i kvality výskumu a spôsobov jeho diseminácie.

Projekt sa uzavrel záverečnou konferenciou v Bruseli 15. a 16. marca 2011. Konferencie som sa zúčastnila ako členka Slovenskej pedagogickej spoločnosti a moju účasť na konferencii EERQI sponzorovala EERA (European Educational Research Association), ktorá bola jedným z účastníkov projektu. Tento projekt bol financovaný z prostriedkov 7. Rámcového programu EÚ v oblasti sociálno-ekonomických a humanitných vied (podrobné informácie o projekte sú k dispozícii v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku na stránke www.eerqi.eu).

Cieľom projektu bolo podporiť konkurencieschopnosť európskeho výskumu prostredníctvom vytvorenia indikátorov a metód na zistenie kvality publikácií z oblasti pedagogického výskumu. Samotná existencia indikátorov ešte nemusí viesť okamžite k žiadnemu zlepšeniu výskumu, ale výskumníci a ich organizácie by mali mať tieto indikátory stále pred sebou, aby sa nimi dlhodobo riadili.

Na počiatku projektu bolo uvedomenie si zneužívania citácií – tzv. citačné „hry“, do ktorých sa zapájajú celé inštitúcie a riešiteľské tímy s cieľom získať za citácie čo najviac kreditov. Energia sa nesústredila na riešenie problémov

a na samotný výskum, ale na atraktivnosť jeho prezentácie. Navyše, výskumníci v niektorých krajinách takmer rezignovali na publikovanie v národných jazykoch (napríklad Estónci, Holanďania či Švédci). Počet citácií však nemusí automaticky znamenať vyššiu kvalitu častejšie citovanej publikácie (viacero autorov s rovnakým menom, citácia ako príklad nesprávnej metodiky alebo interpretácie, úzka komunita odborníkov, veľmi špecifický problém príspevku a pod.).

V rámci tohto projektu sa preto jeho riešitelia venovali možnostiam monitorovania kvality citácií. Jednu z možností predstavuje metóda sémantickej analýzy, vďaka ktorej je možné odhaliť kontext citácie (t.j. či sa cituje teória, metódy, hypotézy, výsledky, atď.). Zo zistení vyplýva základná rada pre autorov príspevkov venovaných pedagogickému výskumu: podstatný je názov (musí priamo súvisieť s hlavnou myšlienkou príspevku) a dobre zvolené kľúčové slová, lebo vďaka nim sa k príspevku dostanú potenciálni záujemcovia.

Pri hodnotení príspevkov na základe počtu citácií sa ukázala ako oprávnená nedôvera riešiteľov projektu k tomuto indikátoru: najvyššie hodnotené príspevky boli citované najmenej. Hodnotenie príspevkov recenzentmi predstavovalo v projekte vnútorný (intrinsic) protipól vonkajšiemu (extrinsic) hodnoteniu kvality. V rámci projektu bol vyvinutý a overený model hodnotenia kvality publikovaného pedagogického výskumu pozostávajúci z troch základných častí (kritérií): dôkladnosť (rigor, zahŕňa aj etické aspekty a štýl), originalita a významnosť (signifikancia). Medzi vnútorným a vonkajším hodnotením bola zistená len stredne silná korelácia, čo niektorí prítomní odborníci interpretovali ako dôkaz proti využívaniu citácií pri hodnotení, zatiaľ čo iní ako dôkaz ich opodstatnenosti (ide o ďalšie, pomerne nezávislé kritérium).

Ani najkvalitnejšia práca by však nebola citovaná, keby ju nikto nenašiel. Oporným bodom projektu sa stal preto vývoj prehľadávača, špecializovaného na dokumenty venované pedagogickému výskumu (opäť s využitím výsledkov sémantickej analýzy dokumentov, ktorá umožnila odhalenie dvoch podstatných typov viet: zhrňujúce ciele a význam štúdie a/alebo opisujúce vedecký problém).

Na adrese <http://makalu.xrce.xerox.com/eerqi> (dostupné aj z <http://www.eerqi.eu/page/eerqi-searcher> cez EERQI Multilingual Search) je možné tento výsledok projektu vyskúšať a využiť. Prehľadávač vyhľadáva literatúru z oblasti pedagogického výskumu. Stačí zadať kľúčové slovo v jednom zo štyroch jazykov projektu (okrem už spomínaných jazykov projektu aj vo švédskom jazyku). Návštevu tejto adresy čitateľom/čitateľkám osobitne odporúčam. Mimoriadne dobre sú zastúpené tieto tri oblasti pedagogického výskumu: hodnotenie vo vzdelávaní (napr. merania, testovanie) a manažment; filozofia a história vzdelávania; komparatívna pedagogika.

Otázka kvality pedagogického výskumu zostáva stále otvorená aj vzhľadom na to, že ide o pohyblivý cieľ, ktorý závisí aj na kontexte (distribúcii moci a peňazí). Na druhej strane bolo obohacujúce zažiť spoluprácu viacerých „svetov“ zúčastnených na projekte (pedagógov, informatikov, knihovníkov a vydavateľov z viacerých krajín EÚ). Bol to interkultúrny a interdisciplinárny zážitok.

Napokon dve myšlienky, ktoré odzneli v závere konferencie: „Nedostatok spolupráce nie je prospešný ani pre výskum, ani pre spoločnosť.“ „Hypotézy, ako hodnotiť kvalitu výskumu, majú oproti názorom výhodu: dajú sa vyvrátiť!“

Paulína Koršňáková